

En wat zegt nu de Schrift? Maar immers, dat door dit Woord al wat er is geschapen werd; dat door dit Woord van Gods kracht alle dingen worden en nog bestaan; en dat waar dit Woord ook nu nog onder menschen uitgaat, geen Damascener klinkt met de scherpe van dit Woord te meten is, want dat het snijder en scherper is dan een tweesnijdend zwaard en doorgaat tot in pees en merg.

Ons woord als afschijn van dit eeuwige Woord, moet daarom wel een ontzettende macht bezitten. En dat is natuurlijk ook. Immers het zwaard is het wapen van het lichaam, in het stoffelijke, in het uitwendige, in het ziele, in het onzienlijke en geestelijke. Van daar dat, zooveel machtiger als uw ziel is dan uw lichaam, zooveel hooger in macht ook de kracht van het woord staat boven de kracht van het zwaard.

De ziel is meer dan het lichaam; uw ziel draagt heel uw lichaam; ze tilt uw lichaam op; ze speelt met uw lichaam; ze kan in volen koninkrijken, zin heerschen over het lichaam. Dus is ook de aard van uw ziel krachtig onvindig sterker dan de aard en de kracht van uw lichaam. Dat toont een martelaar. Dat ziet ge aan den kranken lijder, die God looft te midden van zijn pijnen. En zoo kan het niet anders, of ook het wapen waar de ziel over beschikt moet veel dieper gaan en verder reiken, dan het wapen van uw hand.

Niet bij een iegelijk. Dat spreekt vanzelf. Er zijn lieden die hun zwaard stomp lieten en links zijn in het hantieren. En zoo zijn er ook, die het zwaard als het wapen van hun geest niet slepen, noch ook de macht verstaan, om er al zijn werking aan te geven.

Maar wat zegt dat? Als ge van de macht van een zwaard spreekt, spreekt ge van een zwaard dat wel gewet in de hand van den held rust. En evenzo, als ge van de macht van het woord handelt, bedoelt ge niet het gemeen van een botterik, maar de bezielde taal die uitstroomt uit den mond van wie spreken kan.

Nu kan dat geestelijke wapen van het woord gehanteerd, om voor God te strijden en den zegen van zijn heil over alle creatuur te doen reuschen. Maar het kan ook tot dood geslepen, om te wonden, te kwetsen en te doden. En dat wil de spot.

Ge voelt toch, ook als een mensch zondar is en kwaad wil, blijft die macht van het woord hem bij; maar om nu in haar tegenwoordig te worden omgezet. En zoo wordt het zwaard op 's menschen lippen een wapen tegen God en menschen, om te vloeken en God te lasteren, om te tieren en te moorden, om te schelden en te schimpen, om te hoonen en te kwetsen door bitterheid en spot.

Een vreeslijk wapen, omdat er geen schild tegen beschermt. Het dringt in u, eer ge er op verdacht zijt. Verraderlijk overvalt het u. En ge hebt giftige wonden beet, eer ge zaagt wat dolk tegen u werd opgeheven.

o, De spot vijgt u zoo diep en zoo snerpend, zoo wreed en zoo we!

Hij grijpt u in het merg van uw ziel en van uw wezen aan. Hij kerft tot in den wortel van uw aanzijn. Spot ontzuwt, ontmant en ontziet.

En dat wetend, heeft Satan juist daarom vooral dat snijvende, giftige wapen van den spot tegen Christus en zijn volk opgeheven. Tegen den Christus toen hij stierf op Golgotha, toen ze hem tergen en hoonden aan het kruis.

En eveneens tegen zijn volk, tegen zijn kerk, tegen zijn martelaren en kruisdragers. Altoos dat giftige wapen van den spot, of hij ze ook ten val en van het geloof af kon brengen, omdat God ze niet uithielp.

Want dat is de spot, die dan tegen Gods volk gaat: "Gij, Gods lievelingen! en ziet wij triomfeeren over u. Gij Gods gunstelingen, en ziet hoe wij u in uw onbehoelzaamheid den voet op den nek zetten, en onze laach zich verzadigt en dronken drinkt uit de aanschouwing van uw armelijken aanzijn, en zich vermaakt met uw leed!"

Altoos weer dat duivelsche geroep: "Ha, ha, waar of nu wel hun God mag zijn?"

Zoo groeit de spot in het zeer doen, kwelen, beschimpen en uitlachen, tot ge recht diep gekweld, gekwetst en gewond zijt, en de spotter ziet, dat het geluk is, u verdriet aan te doen; ja, te verdrieten, dat ge zelf bitter en boos wordt; ja, of het geluk kon, om ook u aan het schimpen te brengen. En dan hebben ze eerst recht volop schik in hun duivelsche bedenken, want u zóó driftig, u zóó bitter te maken, is hun zaligste wellust.

Immers dan klinkt het genot der spotucht tot de hoogste hitte, als ze in u uw machteloos wezen voor zich hebben, en dan in die machteloosheid tot woede kunnen tergen.

En daarom klaagt Gods volk uit de diepte van het gewonde hart, en roept het uit: *Wij zijn des spots veel te sat.*

Want, dat spreekt vanzelf, een kind van God is niet openbaard door een spot vermand. Als die spottende, sardende tong pas begint, dan weet Gods kind wel: *Nu moet ik op mijn hoede zijn, en neemt het zich zeer ernstig voor: Ik zal een slaaf voor mijn lippen stellen.*

Een tijdlang gaat het dan ook. En soms is het prachtig om te zien, hoe het vrome volk keer op keer genade ontvangt, om kalm en stil en lijzaam te blijven; en telkens de giftige pijl weer uit de wonde trekt, niet om die terug te schieten op hem die ze wierp, maar om ze te blusschen in de wateren des heils.

Maar als het lang duurt, dan wordt het gevaarlijk. Als de spotter ons rusteloos achtervolgt, en altoos nieuwe, in gif gedoopte pijlen in zijn koker gereed heeft. Als er geen eind aan komt. En we zien dat onze lijzaamheid hem prikkel, om altoos dieper met zijn spot te nederen. Ja, dan waakt de kerkelijkheid op; de nieren worden in u onstoken; en zoo God ons niet hield, zouden we dan pijl tegen pijl willen inwerpen. Zoo zijn we des spots dan veel te sat.

En dan moet er ook iets gebeuren. Dat kan de ziel zoo niet dragen. Tegen die zonde van het woord in den spot moet dan ook onsterfelijkheid met het wapen van het woord gestreden. De vraag is maar met welk wapen van uw woord?

En dan hebt ge de keus. Dan kunt ook gij doen wat uw vader doet, en uw woord tot een giftige pijl toepassen, of wel ge kunt uw woord udel en bezielen tot een klank des gebeds.

En wie nu goed staat, die voorkomt dan de verzoeking om terug te schimpen, en gaat bidden.

Het gebed dat is voor hem het wapen van het woord, gelijk de spot het wapen des woords is voor wie een hater van God en zijn volk is.

En dan heet het: *Wies ons genadig, o Heer, wies ons genadig, want wij zijn der verachting veel te sat. Onze ziel is veel te sat des spots der weelderigen, der verachting der hoovaardigen!*

Wel u, zoo het daartoe, als ge tegenover den spotter staat, bij u komen mag.

Want als het op schimpen gaat, is hij uw meester, uw meerdere, u te machtig. Spotter kan hij onvergelyklijk beter dan gij.

Maar bidden dat kan hij op zijn beurt niet. Dat is het wapen waarin gij meerder oefening hebt. Als het op dat wapen aankomt, zijt gij zijn meester.

En dan overwt ge, niet omdat ge onaandoenlijk wordt of u aan den spot went; maar omdat hij u met zijn spot geen enkele wonde kan vijmen, of op hetzelfde oogenblik wordt door uw Vader die in de hemelen is, balsem in deze uw wonde gedrupt.

Ja, meer nog! Gelijk de storm en het onweder de natuur verfrischen, en koorts soms het lichaam bevrijdt, zoo voelt gij dan ook, na zulk een strijd met den spot der weelderigen te hebben doorgestaan, u rijker en innerlijk sterker door meerdere genade.

En gelijk de held van achteren roemt in zijn wonden, die hem in den strijd voor het vaderland wierden toegebracht, zoo zoude ook gij van achteren die wonde u door den spotter in de ziel gevlijmd niet willen missen.

Want zulk een wonde is u dan een heilsteeken, een waarmerk van de echiheid uws geloofs geworden.

Het dieplood is in de wateren uwer ziel neergelaten, en zie, de eeuwige Ontfermingen openen zich onder u.

KUYPER.

Amsterdam, 24 Mei 1889.

Den laatste tijd liet de *Heraut* zich weinig in met de kerkelijke procedures, die voor de onderscheiden Rechtbanken en Hoven aanhangig waren gesteld.

Ze boezemden ons geen belasting meer in, en het was ons eene verademing, dat tamelijke algemeen de overtuiging veld won, hoe voorstands in burgerlijken rechten de zaak voor ons beslist en de noodzakelijkheid om zelf te handelen geboren was.

Zelfs konden we danken voor het feit, dat ten gevolge van deze ongunstige rechterlijke beslissingen, het vrijwilligheids-systeem, waar we altoos op aandringen, thans het algemeen geldende werd; en tevens dat door het verlies van geld en goed niemand met en voor ons kon kiezen, dan die dit deed uit innerlijke geloofs overtuiging.

Dit toch is altijd de groote winste, zoo men u berooft, dat men u daardoor tevens bevrijdt van de medelopers en hypocrieten, om u enkel met hen saam te laten, die met u door gelijke geestdrift voor de Belijdenis uwer kerk bezielde zijn.

Toch zij het ons vergund ditmaal een uitzondering te maken voor de procedure in sake de kerk van Zuidwilde, voor het Hof te Leeuwarden aanhangig.

Hierbij toch greep het exceptionele plaats dat één onzer, Ds. Hulsebos, zelf het pleidooi voerde; dat hierdoor een principiële behandeling der zaak mogelijk werd; en dat dit proces ook meer de aandacht trok.

Op dit pleidooi van Ds. Hulsebos heeft de Procureur-Generaal in de zitting van het Hof d.d. 3 April 1889 daa ook van Conclusie gediend, en meer dan één zijner collega's zich de moeite gegeven, om tot het fond der zaak door te dringen.

Hiermee is één onzer ernstigen weggenomen. Immers wat ons niet weinig grieft was juist dat de rechterlijke macht keer op keer vonnis sloeg, zonder nota te nemen van het eigenlijke punt waar het geschil over liep.

Toch is het niet hierop dat we thans komen wilden. Critiek toch op zulk een breed gemotiveerde conclusie is alleen in een afzonderlijk geschrift te leveren. En deze critiek nu komt vanzelf bij de behandeling dezer zaak voor den Hoogen Raad, en voorts, naar we vernemen, in een tweede editie van het pleidooi van Ds. Hulsebos, met naschrift tot repliek.

Maar wat ons wel tot spreken noopt is de peroratie van den Procureur-Generaal. Deze toch eindigde aldus:

Ten slotte nog één woord naar aanleiding der opmerking in de conclusie van eisch in hooger beroep voorkomende, dat gesteld dat zij, appellanten, zich van de Ned. Herv. Kerk hadden afgescheiden, geen plaats is.

Deze opmerking moge in deze generaliteit niet van allen grond onthoudt zijn, de ontzetting van appellanten van hun lidmaatschap der Kerk moge overbodig kunnen worden geacht, zeker is het, dat zij door die over hen uitgesproken censuur niet geschaad zijn, wanneer mocht kunnen worden aangenomen, dat die hen, als niet meer tot de Kerk behoorende, niet meer heeft kunnen treffen; — maar bevredigend is het zeker eene zoodanige opmerking te hooren uit den mond van appellanten, die evenals allen, die met hen, gelijk zij zich uitdrukken, het Synodale gij hebben afgescheid, — in plaats van het voorbeeld te volgen van hen, die in den jare 1839 en later ook om des geloofswille de Ned. Herv. Kerk verlaten, vrijwillig de voortreken aan het lidmaatschap van de Kerk verbonden, waarop zij geen aanspraak meer hadden, prijgaven, en zich tot een afgescheiden Gereformeerd Kerkgenootschap vereenigden, voor zichzelf niet anders vindende, dan vrijheid tot uitoefening van hunnen godsdienst — trots hun ondebeldzinnig breken met de Ned. Herv. Kerk, trots de verklaring dien tergevolge door het hoogste gezag in de Kerk over hen uitgesproken, dat zij geacht moesten worden met meer tot de Kerk te behooren, en trots hunne ontzetting van hun lidmaatschap door het daartoe aangewezen kerkelijk gezag, desmettegenstaande, teneinde in het bezit te blijven van de aardsche goederen der kerk, zij voortdurend blijven gedragen als leden der Kerk, zie rechten en bevoegdheden blijven aanmatigen, die zij uit kracht der bestaande wettige verordeningen rechtens hebben verloren, en tot dat einde de Kerk in hare grondwettige instellingen

aantaasten en verzet tegen en ongehoorzaamheid aan de wetten en het kerkelijk gezag prediken en bevoorinden; — tegenover personen, die aldus handelen en zoodanige houding tegen de Kerk aannemen, kan bezwaarlijk en allerminst door die personen zelven, der kerkelijke autoriteiten eene griepe gemaakt worden, dat zij zoo krachtig mogelijk optreden en alle wettige, hun ten dienste staande middelen aanwenden tot verdediging en handhaving van de rechten en belangen der Ned. Herv. Kerk.

Tegen deze peroratie nu hebben we één overwegend bezwaar, dat de Procureur-Generaal Mr. G. A. Visscher, ons als rechtskundige zelf zal moeten toegeven.

Namelijk, al hetgeen Mr. Visscher hier zegt is volkomen juist, zoo men staat op het standpunt der Synodalen, en dus overtuigd is, dat de Doelerenden elk recht om te handelen gelijk ze deden, niet alleen misten, maar zelfs niet achten konden het recht tot zulke handelingen te bezitten.

Ware dit nu zoo, en had men in Ds. Hulsebos en de zijnen te doen met mannen, die metterdaad zelf wel wisten: "We hebben geen recht, om alzo te handelen", en die desmettegen zich toch zulke rechten aanmatigden, dan natuurlijk had Mr. G. J. Visscher volkomen gelijk, en ware misschien een dergelijke apostrofe in den mond van den Procureur-Generaal niet misplaatst geweest.

Maar zoo staan de zaken niet. Ds. Hulsebos en de zijnen komen in appél bij den rechter, om juist door den rechter zich gehandhaafd te zien in rechten, die ze voor God en menschen uit innige overtuiging verklaren te pretendeeren.

Met name Ds. Hulsebos heeft door zijn prijsgeving van een zeer hoog traktement getoond, dat hij een man van karakter is, en zijn pleidooi kan geen anderen indruk hebben gemaakt, dan dat hij sprak uit volle, innige, warme overtuiging.

En nu willen we den heer Procureur-Generaal toch gevraagd hebben, of het strookt met het denkbeeld van den rechtstrijd voor den rechter, dat het Openbaar Ministerie, eer het Hof nog uitspraak deed, zich aanstelt tegenover Ds. Hulsebos c.s. als ware het reeds uitgemaakt dat hij zou veroordeeld worden; ja, erger nog, zich aanstelt, als hadde Ds. Hulsebos c.s. gehandeld sonder innerlijke overtuiging omtrent hun goed en deugdelijk recht.

De redactie van het *Handelsblad* stelt in haar nummer van Maandag onze redactie aansprakelijk voor wat de Directie der Vrije Universiteit in haar advertentie schreef.

Dit is geen eerlijk bedrijf. En al weten we, dat voor elke andere redactie onze verklaring overbodig is, zoo willen we voor de redactie van het *Handelsblad* hier dan toch de uitdrukkelijke verklaring neerschrijven, dat in ons blad elk artikel zelfstandig onderteekend wordt, en niemand verantwoordelijkheid zich verder uittrekt dan voor wat boven zijn naam staat.

Advertentia komen natuurlijk zelfs niet in aanmerking.

In het weekblad de *Gereformeerde Kerk* wordt door Dr. Hoedemakers breedvoerige mededeeling gedaan van allerlei intieme gesprekken, die hij zegt in vroeger dagen met Dr. Kuyper op beider studeerkamer gevoerd te hebben.

Het eigenaardig kenmerk van al deze gesprekken, gelijk ze hier worden mededeeld, is, dat Dr. Hoedemakers steeds op schoone wijze edele dingen zegt, en dat omgekeerd Dr. Kuyper steeds op ledelijke wijs er in loopt.

Nu denken we er niet aan, ons tegen zulk een phantastische polemie te verweren. Omdat echter uit ons stilzwijgen niet moede afgeleid, dat de juistheid van het mededeelde bij ons geen bezwaar ontmoette, zien we ons tot ons leedwezen, eens voor altoos, geneept tot de volgende verklaringen:

1°. Dat het onder mannen van eer, die jarenlang als vrienden en geestverwanten met elkander streden, steeds als regel van kiesheid en beaamelijkheid gold, om bijaldien onverhoopt hun overtuiging hen noodzakte, met elkander te breken en tegenover elkander te gaan staan, nimmer, na hun breuke, misbruik te maken van wat vroeger uitloofsel in woord of schrift was van vriendschap, vertrouwen en intimiteit. Waaruit volgt dat het ons leed deed te merken, hoe Dr. Hoedemakers deszen regel van kiesheid en manneerenschon.

En 2°. dat men in het algemeen weet, hoe bijna onmogelijk het is, na lange maanden, van een vluchtig en in vertrouwen gevoerd gesprek, den juiststen inhoud in billijke bewoordingen weer te geven. Meer nog, hoe volstrekt onmogelijk dit wordt, waar bij het gevoerde gesprek zin en betekenis van het gesproken vaak aan een enkel woord hangt, ja, aan den toon waarin zulk een woord werd uitgesproken. En dat waar een poging hiertoe toch gewaagd wordt door een vriend die met zijn vriend brak, en er dus belang bij heeft om zelf in het schoonste licht te gaan staan en zijn vroegeren vriend vooral in zeer donkere schaduw te plaatsen, elke waarborg ook bij den nuchtersten en eerlijken referent wegvalt.

Iets wat te meer in casu geldt, waar de rijke aanleg van Dr. Hoedemakers phantastie, hem alle talent schonk voor onderhoudende causerie, maar geheel ongeschikt maakt voor de ernstige taak van den geschiedschrijver.

Gebreke aan ruilte gedoogde niet, dat aan alle bullen van ontzetting in de ko-

lommen van de *Heraut* gastvrijheid werd gegeven.

We namen deze bullen op in het laatst van 1887, opdat het publiek over den aard van deze kerkelijke rechtspraak zou kunnen oordeelen.

Maar toen alle verdere bullen slechts eene repetitie waren van de eerste specimen, lieten we die achterwege.

Taans echter maken we voor de afzetting-bul van Ds. Sleeswijk Visser eene uitzondering.

Hier toch geldt het een ander geval. Niettegenstaande de Doleantie uitbrak en doorging heeft Ds. Sleeswijk Visser met zijn kerkeraad nog altoos geloofd en gehoopt, dat eenvoudige plichtsbetrachting in het Synodaal genootschap allicht tot beter resultaat kon leiden.

Hij trad dus niet uit, maar bleef. Edoch, niet om gelijk de meeste Gereformeerde predikanten, die onder het Synodale juk bleven, thans doen, in strijd met alle vroegere houding en protest, thans gedwongen zich te leenen tot wat men vroeger zelf als zonde had afgekeurd.

Nee, maar, om, onder het Synodaal bewind, de kerk van Rijnsoord naar den Woord Gods te regeren, en het Gode over te geven wat er van konen zou.

Een op zichzelf schoon denkbeeld, dat velen toelichte, maar dat één zich achter verschool, maar dat Ds. Sleeswijk Visser, n° eens, bij uitzondering, ook gemend heeft.

En wat kwam nu uit? Geve op die vraag zijn ontzetting-bul het antwoord.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland, Gezien het Besluit van het Classicaal Bestuur van Dordrecht, d.d. 27 Febr. 1889, waarbij het op grond van een ontwerp van den Wd. Mr. S. Sleeswijk Visser, en den Eerw. Wd. P. Visser, d.d. 27 Nov. 1888 aan den heer Secretaris der Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk, de bezwaren tegen de heeren S. Sleeswijk Visser, P. Van Rijn, J. Van Nes L. De Kool, W. Legerstee en J. J. Hooijmeijer, allen leden des Kerkeraads te Rijnsoord, zoo ernstig achtte, dat zij tot ontzetting uit hunne kerkelijke bediening zouden aangeleid kunnen geven, en daarom op grond van art. 4 Regl. voor Kerk. Opzicht en Tucht de zaak verzeed naar het Provinciaal Kerkbestuur voornemens;

Gezien de Afschriften van uitspraken in hooger beroep van het Classicaal Bestuur voornemens, d.d. 27 Februari 1889; — en schrijven uit Rijnsoord een tuchtaank bevestigende, op hen het eerste tuchtmiddel heeft toegepast;

Overwegende, dat de Kerkeraad van Rijnsoord, bij voornemens schrijven van 27 November 1888 aan den Secretaris der Algemeene Synode der N. H. Kerk bericht, dat hij aan den President en den Secretaris der Synode mededeelt, dat hij de berisping niet aanvaardt, als zijnde niet op grond van Gods Woord uitgeprokeerd; dat de Kerkeraad verder zegt officieel te berichten, dat hij zijn gemeente wil regeren door Gods hulp naar zijn Woord, onze belijdenis en naar de beloven bij aanvaarding van het ambt afgelegd, dat hij zich zal verzetten tegen al wat daartegen indruischt; welke brief door de Synodale Commissie, door bevestiging van het Provinciaal Kerkbestuur, verzonden is aan het Classicaal Bestuur van Dordrecht, hetwelk daarover beslist heeft, zooals in bovengenoemde uitspraak van 27 Februari 1889 is vermeld;

Overwegende, dat de Kerkeraad van Rijnsoord den 31 Januari 1889 de heeren P. Plaster, W. Nagteren L. Nagteren P., wier censuur door het Classicaal Bestuur bij uitspraak in hooger beroep van 1 Augustus 1888 en 26 September 1888 was opgeheven, om hetzelfde feit, namelijk het teekenen op adressen van belang tegen den Kerkeraad van Rijnsoord alsmede op grond van het doorlopend verwaarlozen der openbare godsdienstopleiding te Rijnsoord heeft gecensuurd;

dat de Kerkeraad, op grond van onderteekening van adressen van belang over willekeurige handelingen, nog 15 andere leden der gemeente voor onbepaalden tijd het Avondmaal in de kerk der gemeente heeft ontzegd;

Overwegende, dat bedoelde personen over die uitspraak zich hebben beklagd bij het Classicaal Bestuur van Dordrecht, hetwelk bij uitspraak in hooger beroep, d.d. 27 Februari 1889, het besluit des Kerkeraads van 31 Januari 1889 heeft vernietigd, en de bevestigende uitspraken van alle vervolging;

Overwegende, dat toen één dezer personen, Cornelis van Gilt, zich wendde tot den Kerkeraad om den doop voor zijn kind te verzoeken, hem werd aangezegd, dat zijn kind wel kon gedoopt worden, maar dat de vader als gemenerd niet tot het bevestigende der vragen zou worden toegelaten;

Overwegende, dat de Kerkeraad op 21 April 1889, openlijk van den kerkelijken gemeente heeft mededeelt, dat de opheffing der censuur, vanwege het Classicaal Bestuur van Dordrecht door hem niet werd erkend, en mistdien de 18 personen niet tot het Heilig Avondmaal werden toegelaten, zoolang zij niet op schuldbelijdenis door den Kerkeraad van de censuur waren onthouden;

Overwegende, dat de Kerkeraad van Rijnsoord, over deze dingen onderzocht, zijne missive van 26 April 1889 de waarheid van alle bovengenoemde feiten erkent;

Overwegende, dat uit dezelfde missive blijkt, dat van de leden, die thans den Kerkeraad van Rijnsoord aankomen, de heer S. Sleeswijk Visser, predikant, de heeren P. Van Rijn, J. Van Nes en L. De Kool, onderling, de heeren W. Legerstee en J. J. Hooijmeijer, daarmede, tot deze handelingen hebben medegewerkt, of althans medegewerkt, en de verantwoordelijkheid daarvan voor hunne rekening nemen;

Overwegende, in rechten;

Ad I, dat de in het schrijven des Kerkeraads aan den Secretaris der Algemeene Synode vermeldde handelingen des Kerkeraads, waarbij hij verklaart de berisping tegen zijne leden uitgeprokeerd niet te aanvaarden, hoewel op zichzelf nietig en van gemeene waarde, in strijd is met de verplichting van ieder lidmaat der Kerk, om de beslissingen van de bevoegde Kerkelijke Collegien te eerbiedigen (art. 6 Regl. voor Kerk. Opz. en Tucht);

Ad II, dat de censuur, op 31 Januari 1889 uitgeprokeerd, over drie personen, die reeds in Juli 1888 voor hetzelfde feit waren gecensuurd, en van die censuur door het bevoegde Collegie onthouden, daarmede en in dien, in strijd zowel met den geest der Christelijke tuchtoefening als met alle bestaande verordeningen, en derhalve niet anders kan beschouwd worden dan als verloop in de uitoefening van kerkelijke bevoegdheden;

Ad III, dat de weigering van den Kerkeraad om C. Van Gilt toe te laten de vragen van het formulier bij den doop van zijn kind te beantwoorden, op grond dat de Kerkeraad de opheffing der censuur, door het daartoe bevoegde Collegie uitgeprokeerd, niet erkent, eveneens in strijd is met het bovengenoemde art. 6 van het Reglement voor Kerkelijk Opzicht en Tucht, en niet anders dan als verloop in de uitoefening van kerkelijke bevoegdheden kan worden aangemerkt;

Ad IV, overwegende, dat de verklaring op 21 April 1889, aan de gemeente gedaan, eveneens in strijd is met de Kerkelijke Reglementen en Verordeningen, daar een lager Collegie niet gerechtigd is willekeurig te besluiten van hooger Collegie niet te verklaren;

Overwegende, dat alle deze handelingen in strijd zijn met de verplichting, die op ieder lidmaat der Kerk en op elk ambtsdrager in dezelfde rust, om de kerkelijke verordeningen op te volgen, en derhalve in strijd met de bevoegdheid der bevoegde Collegien, die bevestiging als lidmaat der Nederl. Herv. Kerk

wat den predikant betreft, in strijd met zijne belofte, door het onderteekenen van zijn beroepsbrief naar de gemeente Rijnsoord bij verzoeking gedaan, om door bestuur en opzicht aller te doen wat een herder en leeraar, overeenkomstig Gods heilig Woord, volgens de verordeningen der Nederl. Hervormde Kerk betaamt; wat alle beklagden betreft, in strijd met de verplichting, die op iederen Kerkeraad rust, om zich in alles naar de Kerkelijke Reglementen te gedragen, en toe te zien dat zij worden opgevolgd;

Overwegende, dat deze handelingen derhalve in strijd zijn met hetgeen de Kerkeraad, in zijne missive aan den Secretaris der Algemeene Synode erkent als zinnig roeping en plicht, en de beloven bij de aanvaarding van zijn ambt afgelegd;

Overwegende, dat uit al hetgeen door het Classicaal Bestuur en het Provinciaal Kerkbestuur in dezen is verricht, en uit de handelingen des Kerkeraads te Rijnsoord, en inzonderheid uit het laatste schrijven van 26 April 1889, blijkt, dat de ter kennis van het Kerkbestuur gekomen verkeerdeliken in den geest der bevoegde kerkelijke Collegien, door de schuld des Kerkeraads niet meer uit den weg zijn te ruimen, en de 6 bovengenoemde leden des Kerkeraads moeten geacht worden elk voor zich schuldig te zijn aan de hun ten laste gelegde verkeerdeliken;

Recht sprekende in eerste aanleg;

Gezien art. 41 Algemeen Reglement; art. 21 Synodale Reglement voor de Kerkeraad; art. 39 Reglement voor het Godsdienstoverzigt; art. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 19, 21, 33, 47, 50, 51 Reglement voor Kerkelijk Opzicht en Tucht;

Verklaart de heeren Simon Sleeswijk Visser, predikant, P. Van Rijn, Johannes Van Nes, Lambertus De Kool, onderling, Willem Legerstee, Jan Johannes Hooijmeijer, distancen, schuldige aan verloop in de uitoefening van kerkelijke bevoegdheden;

Onttrent hun middelen om alle verdiensten en ambten in de Nederlandsche Hervormde Kerk in het algemeen en de Nederlandsche Hervormde Kerk te Rijnsoord c.s. en van het lidmaatschap der Nederlandsche Hervormde Kerk;

Bepaalt, dat het verlies van traktement van den heer S. Sleeswijk Visser zal aanvragen op den dag dat deze uitspraak van uitspraak zal hebben verkregen;

Besluit, dat afschrift dezes binnen acht dagen aan elk der beklagden, aan den Kerkeraad der Hervormde Gemeente te Rijnsoord c.s., aan de Kerkvoogden aldaar, aan het Classicaal Bestuur van Dordrecht aan de Algemeene Synode der Nederl. Hervormde Kerk en aan den Minister van Financiën zal worden toegezonden, en zoodra deze uitspraak kracht van gewijde zal hebben verkregen, zij zal openbaar gemaakt worden in het officieel orgaan der Nederlandsche Hervormde Kerk;

Gedat in de Vergadering des Provinciaal Kerkbestuurs van Zuid-Holland, op heden 2 Mei 1889. Tegenwoordig de heeren L. Doedes Ds. president, E. Cesar Segers Vice-president, J. P. O. H. Gevaerts van Simonsdaven, W. Zegers, J. C. Van Sier, Mr. P. Van den Brandeler, Dr. G. J. Van der Flier en A. Loeft, Secretaris en adviseerend lid.

L. DOEDES Ds. President, E. CESAR SEGERS, Vice-president, P. O. H. GEVAERTS VAN SIMONSDAVEN, W. ZEGERS, J. C. VAN SIER, VAN DEN BRANDELER, G. J. VAN DER FLIER, A. LOEFT, not. lid en Secretaris.

Voor eindsluitend afschrift. Dr. Secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland, A. LOEFT.

Uit deze bange bul blijkt derhalve:

1°. Dat Ds. Sleeswijk Visser met zijn kerkeraad vast besloten was, zijn kerk naar den Woord Gods te regeren, en om te weerstaan alle macht die zich daartegen verzette.

2°. Dat de Synodale besturen dit niet hebben geduld en hem deswege voor hun vierschap hebben getrokken.

3°. Dat, zoodra de Synodale besturen merkten, dat Ds. Sleeswijk Visser onvervaard en kloek voor het meerdere gezag van Gods Woord boven de kerkelijke reglementen pal bleef staan, zijn kerkelijk doodvonnis gereed lag.

4°. Dat de mannen, wier namen onder deze afzetting-bul staan, allen behooren tot den kring der orthodoxen, die vroeger met ons den strijd tegen de Synode voerden.

En 5°. dat twee hunner zelfs, Ds. E. Cesar Segers en Dr. Van der Flier, voor nog korte jaren het standpunt van Ds. Sleeswijk Visser innamen, en deswege een conflict met de Synode aanboden, dat ze eerst varen lieten, toen ze merkten, dat ze niet op den steun van hun Ethische broederen in de andere kerkbesturen rekenen konden.

Zonderlinge halfslachtigheid.

Op een dorp in Zuid-Holland deed zich in het Synodaal genootschap onlangs het geval voor, dat een kind van den Burgemeester belijdenis wilde doen.

Dit kind van den Burgemeester was intusschen op de catechisatie geweest, alet bij een der twee orthodoxe Synodale predikanten, maar bij den Protestantenbond.

Diensvolgens wenschte de Burgemeester ook, dat zijn kind elders bij een Modern predikant zou worden "aangenomen" en vroeg daarvoor het noodige attest.

Het oude geval, waardoor het Amsterdamse Conflict ontstond.

En wat doet nu de Synodale kerkeraad? Hij weigert dit attest.

Goed, maar nu komt bij den kerkeraad bericht in, dat deze catechisant toch is aangenomen, en dus op het boek moet ingeschreven.

En wat doet nu de Synodale kerkeraad? Ge raadt het in tiennen niet. Of ja, ge weet het reeds.

De kerkeraad schrijft eenvoudig in. Heeft dit niet zoo iets van de mug uitzijgen, en den kemel doorswelgen?

Geestelijke lafheid!

Theorieën van Kerkzuivering.

X.

Zoodra nu deze eerste theorie van kerkzuivering geen doel meer kan treffen, moet tot de tweede overgegaan, gelijk dat ook in de 16de en in de 17de eeuw geschied is.

Het verschil tusschen deze eerste en de tweede methode van reformatie bestaat hierin, dat men bij de eerste methode in geen enkel opzicht de kerkelijke inrichting aanraakt; integendeel den geheelen kerkelijken toestand onanietast laat; en enkel zijn best doet, om de minder goede bestanddeelen door betere te vervangen.

Maar thode van ders, en eerst in afzondering gelede l. Scheid, zel, dat e king mo eri het l met de v gelden.